

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 38.

Lysingaprisur fyri pettegri: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lysisum fíest avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 23. septembir 1930.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brévasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 114.

4. árg.

A^s BALSLEV & GOOS, THORSHAVN

Færøernes største Tømmelerager
en gros og en detail.

Statsminister Stauning paa Færøerne.

Statsminister Stauning, der ankom til Thorshavn i Torsdags, udtaler til »Føroya Social-Demokr.«:

Jeg har med Glæde bemærket den Interesse, her er for Udvikling af Erhvervet, og jeg haaber, at den meget betydelige Støtte, som i de sidste Aar er ydet til nye Fartøjer og til Anlæg i Forbindelse med Fiskeriet, fra den danske Statskasse, ved Bevillingen af Rigsdagen, vil vise sig gavnlig og bidrage til Ophjælpning af Befolkningen her.

Jeg har med Interesse beseet det Anlæg, som nu findes i Tveraa, og fundet det særdeles interessant, ogsaa fordi det fører et nyt Princip ind i Erhvervsforholdene her.

At faa de færøske Fiskere frigjort til mere selvstændige Deltagere i produktivt Arbejde maa være Maalet, og naaes dette, vil de sikkert i stigende Grad optage den sunde Form for Fælledrift, som vi har set udvikle sig iblandt danske Jordbrugere, under Navn af Andelsvirksomhed.

En friere og bedre økonomisk Stilling end hidtil vil ogsaa føre til forøget aandelig Interesse, og denne er som Regel ensbetydende med højere Kultur.

Med et moderniseret færøsk Fiskeri vil der sikkert være Muligheder for bedre Livsveier end hidtil, for store Dele af Befolkningen her. Men naar det drejer sig om Fiskeri udenfor Øernes Omraade, og særlig er der vel Tale om Fiskeriet ved Grønland, saa maa gældende Regler respekteres og tilbørligt Hensyn tages til et andet Befolkningselement — det grønlandske — der ogsaa har Krav paa Beskyttelse og paa en sikret Adgang til at skaffe sig det fornødne til Livet, ligesom Færingerne ønsker det her ved Øerne.

Efter at jeg nu har besejgtet Forholdene fra Kap Farvel til Upernivik, vil dette Anliggende paany blive taget op til Behandling, men den færøske Befolk-

ning og andre, der fisker under Grønland, kan ikke vente at faa Adgang til at fortrænge den endnu lidt udviklede Befolkning i Grønland fra dens naturlige Basis for Erhverv og Foretagsomhed. Hvad der skal ske af Ændringer i Forholdene, vil blive forhandlet, ogsaa med Repræsentanter for den grønlandske Befolkning, og det er vor Pligt, fra alle Sider, at respektere de Afgørelser, der træffes paa lovlig Maade.

Jeg har beseet Forholdene i den Havn, der er aabnet for de færøske Fiskere, og ved nu, at den, hvad angaar Plads, er tilstrækkelig stor for det Fiskeri, der hidtil har været. Men jeg ser, at der er Mangler, og vil gerne virke for, at disse kan blive afhjulpne; det maa nemlig være Opgaven at søge Tilfredshed tilvejebragt. Selv om Færingerne er stor, vil det være rimeligt at forberede en udvidet Adgang. Jeg har udsat saadan Plads, som nu er undersøgt og maalt, og jeg vil altsaa forhandle med rette vedkommende om ogsaa at faa denne Plads stillet til Raadighed. Jeg vil desuden optage til Forhandling Spørgsmaal om Tildælsel til Depot for Olie og andet til Fartøjernes Forsyning samt for et Værksted for Reparationer, hvilket siges at være tiltrængt.

Flag-Demonstrationen.

Det er med nogen Beklagelse vi har set eller hørt Udtryk for Uvilje overfor vort fælles Land og dets lovlige Institutioner. Jeg tror ikke, man gavner noget ved at tænde national Strid, og navnlig ved jeg, at den lille Befolkning paa Færøerne ikke kan faa nogen Glæde af nationale Eventyr.

Befolkningen her skal selvfølgelig i vid Udstrækning have aandelig og politisk Frihed, og den maa derigennem ogsaa bidrage til en i Underklassen tiltrængt økonomisk Frigørelse. Men Rigets Grundlov gælder

VALGENE I TYSKLAND

Valgets Resultater.

	Antal Stemmer.		Mandater.	
	1930	1928	1930	1928
Socialdemokraterne	8,572,016	(9,151,059)	143	(153)
Tysk-Nationale	2,458,497	(1,380,029)	41	(36)
Centrum	4,128,929	(3,711,141)	69	(61)
Kommunisterne	4,587,708	(3,263,354)	76	(54)
Tyske Folkeparti	1,576,149	(2,678,207)	26	(45)
Tyske Statsparti	1,322,608	(1,504,148)	22	(25)
Økonomipartiet	1,360,585	(1,395,684)	23	(23)
Bayerske Folkeparti	1,058,556	(945,304)	18	(17)
National-Socialisterne	6,401,310	(809,771)	107	(12)
Landvolk-Partiet			18	(9)
Tyske Bodeparti			6	(8)
Landbund			3	(2)
Konserv. Folkeparti			2	(30)
Kristelig-Sociale			11	(0)
Tysk-Hannoveranske Parti			5	(5)

Valget i Tyskland har man Lov til at kalde et *Desperationsvalg*. En meget stor Del af de tyske Vælgere har som Reaktion mod 16 Aars frygtelige Kri- ser og Ulykker, med Hekatom- ller af Lidelser for stræbsomme Mænd og Kvinder, kastet sig i Armene paa Desperationspar- tierne, Nationalsocialister og Kommunist.

Kommunisternes hensyns- løse Agitation og ansvarløse Politik er velkendt, og Nationalsocia- listerne er om muligt en Grad værre. De saakaldte National- socialister har naturligvis infet med Socialisme at gøre. De repræsenterer den mest yderlig- gaende fascistiske, nationalist- iske Reaktion. Deres Fører er Hitler, en Fanatiker, der ingen Hensyn kender, og hvis Midler er de laveste, som kan tænkes. De er Jødehadere og Chauvi- nister og prædiker Revanche- krig med Frankrig. Partiet har en fast Garde, en Kohorte af betalte Stormtropper, der har Skydevaaben og i de store Byer leverer formelige militære Slag med Kommunisterne, hvor begge Parter har Dræbte og Saarede.

Forraede af Krigen, ligegyldige for almindeligt Arbejde, er disse Landsknægte, som man kunde kalde dem, en virkelig Fare for et sundt Styre i Tysk- land. Man siger ikke for meget, naar man kalder deres Agita- tion og Virksomhed rent ud forbyderisk. Kun de forfæ- dende Forhold, en Arbejdslø- shed paa 3 Millioner, en Nød og Fattigdom, der snart kan maale sig med den værste Inflationstid, og hele den Baggrund, som Kri-

gen er, har kunnet skabe den Situation, hvor disse Desperados har kunnet vinde saa stærkt frem.

En af Aarsagerne dertil er ogsaa de stadig skiftende, daar- ligt samarbejdende Regeringer og Umuligheden af at danne en virkelig fast, ensartet Regering, som kunde gennemføre noget. Den sidste borgerlige Regering, Kabinettet Brünning, har vist det tilfulde.

De to Yderpartiers Fremgang er for den væsentlige Del fore- gaaet paa disse borgerlige Mel- lempartiers Bekostning. For Folkepartiet, Demokraterne og de Tysknationalere er Valget et fuldkomment Nederlag. Ogsaa Centrum synes at gaa tilbage. Socialdemokratiet ser ud til at holde Stillingen i Vælgertal, men taber dog Mandater.

Den nuværende Regering med Hr. Brüning i Spidsen startede Valgkampen under Feltraabet: Ingen Regering sammen med Socialdemokratiet, ingen Afhæn- gighed af Socialdemokratiet. I den Retning har Valget imidler- tid slaaet alle Forhaabninger ned. Vil Tyskland ikke ud i kommunistisk eller nationalist- isk Kaos, maa de borgerlige Parter søge Samarbejde med Socialdemokratiet paa en sund republikansk, demokratisk Basis.

For Fredens Skyld, for det europæiske Samarbejdes Skyld maa det haabes, at dette kan naas trods det desperate Uds- lag. Og saa maa man haabe, at Tyskland dog en Gang kan komme ud af Vanviddet og naa til rolige, stabile Forhold.

B.

Ogsaa for Færøerne og gældende Love maa holdes.

Det danske Flag er det nation- ale Symbol, ogsaa for Fæ- øerne, og det maa respekteres. Og det danske Sprog maa være det Bindeled, som ingen Dansk kan undvære.

Dette udelukker ikke Retten for Befolkningen paa Færøerne til at bruge deres eget gamle Sprog; der er Villighed til at søge en god og forsvaret Ord- ning tilvejebragt, men denne

Ordning kan ikke udelukke, at Dansk fremdeles læres i de færøske Skoler som det Sprog, der holder Befolkningen i Kon- takt og Forbindelse med deres eget Land og derigennem ogsaa med den øvrige Verden.

Økonomisk Selvstændighed.

Jeg har erfaret, at nogen her- oppe har fremsat Tanken om fuld — ogsaa økonomisk — Selvstændighed for Færøerne. Jeg ved ikke, hvilken Tilslutning

Tandlæge BREND

træffes 11-5. Telf. 114.

Allir føroyskir fiskimenn brúka nú
v. Toor's
halendsku oljuklæðir.

dette vidtgaaende Krav har i Befolkningen her, og det har heller aldrig været drofflet i Danmark som noget alvorligt Anliggende. Jeg ved derfor heller ikke, hvordan det danske Folk og dettes ansvarlige Rigsdag og Regering stiller sig dertil. Mit umiddelbare Indtryk er, at det vil være værdigst at overlade Befolkningen her selv at afgøre sin egen Skæbne. Er det Befolk- ningens Vilje, at Færøerne skal blive et helt selvstændigt Sam- fund, og tilkendegives denne Vilje ikke blot af Enkeltmænd, men af Folket paa afgørende Maade, saa vil jeg personlig ikke sætte mig derimod. Jeg ved, at det vil blive en haard Skæbne for Befolkningen. Naar man heroppe skal til at opkræve Skatter til alle nødvendige For- maal, til Forvaltning og Admi- nistration, til Retspleje, Skole- væsen, Kirke, social Forsorg, til Havne, Veje, Fyrvesen, Fiskeri- inspektion samt til Ophjælpning af Fiskeriet, saa vil den lille Befolkning segne under Byrden.

Men er det Befolkningens Vilje, maa den tage denne Byrde paa sig. Det vil føles uretfærdigt baade her og i den anden Del af Danmark, men det faar være, hvis det er Fol- kets Vilje.

Hvis Selvstændighedskravet imidlertid blot betyder, at man vil søge ind under en anden Stats Beskyttelse, og yde sin Tribut til denne, saa stiller Sa- gen sig anderledes, men jeg antager ikke, at nogen færøsk Borger nærer saadanne Planer, thi de vil fra almindeligt Syns- punkt blive bedomt som en Art Forræderi.

Loyal Behandling.

Den danske Stat kan ikke have noget imod at dokumen- tere, hvad den ofrer til Fordel for Folket her. Og naar det bliver klarlagt, vil der være Grundlag for en Afgørelse, og en Afgørelse maa træffes; thi den øvrige danske Befolkning kan ikke være tjent med stadig at bringe Ofre for denne Lands- del, for alligevel at blive sigtet som Udbyttere og Undertryk- kere overfor Færøerne.

Jeg tror, at hele Folket i Dan- mark er med mig, naar jeg til- siger Færøernes Befolkning loyal Behandling og rimelig Støtte til